

Masterclass

Technieken van de warmtetransitie

26-05-2021
Rik Altena

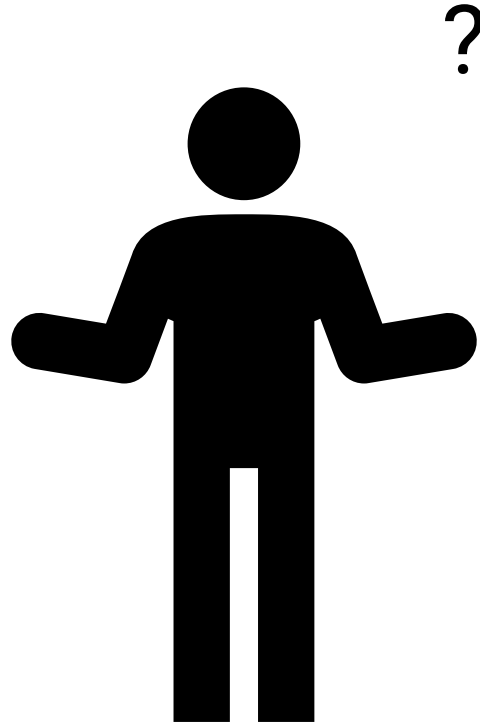
Agenda

1. Uitleg programma
2. Mentimeter met vragen
3. Aanleiding en opgave van de Transitievisie Warmte
4. De technieken voor Doetinchem
5. Wat kun je zelf doen?
6. Afsluiting en vragen

Wie bent u?

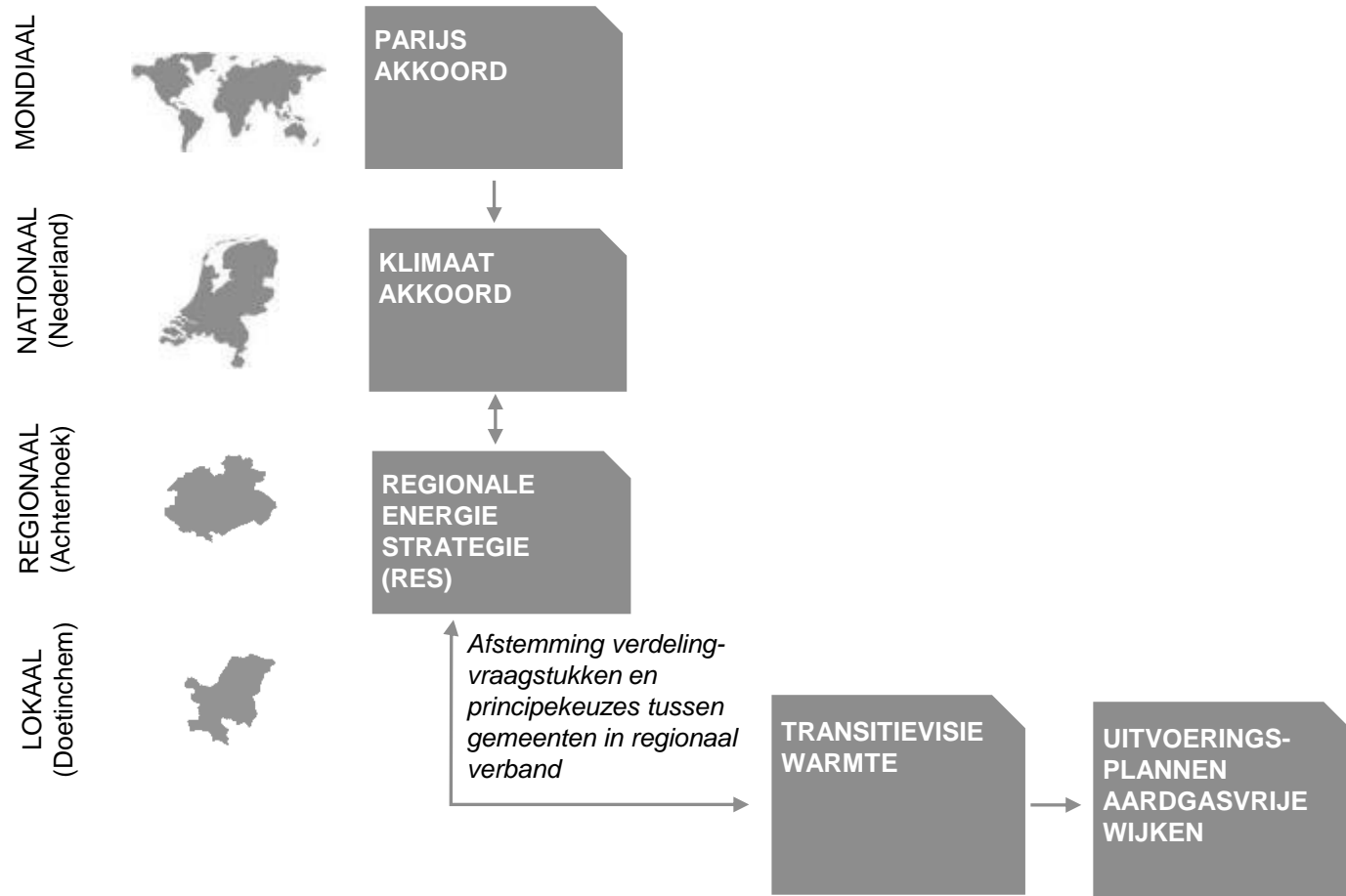
Wat vragen aan via de Mentimeter

Ga naar menti.com en voer code: 12 25 25 0 in

Aanleiding en opgave

Aardgasvrij in 2050

Wat staat er in een Transitievisie Warmte?

Keuzes met onderbouwing

In de TVW worden een aantal keuzes gemaakt...

- De voorlopige voorkeurstechologie per buurt in Doetinchem
- In welke buurt(en) als eerste gestart wordt met het opstellen van een wijkuitvoeringsplan, en een visie op de periode na 2030

Gebaseerd op...

- Informatie over kosten (zowel integraal voor de maatschappij als voor een bewoner)
- Informatie over beschikbaarheid van duurzame bronnen (koppeling met de RES)
- Uitgangspunten en selectiecriteria die samen met stakeholders en Raad zijn bepaald en die de Raad zal vaststellen

Warmtebronnen Doetinchem

Wat als er een warmtenet komt?

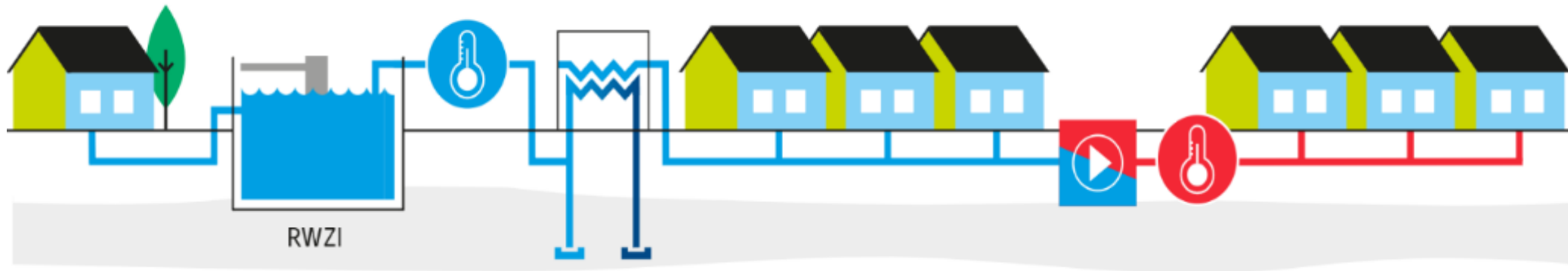
RWZI Etten

Oude IJssel

Wat als er een warmtenet komt?

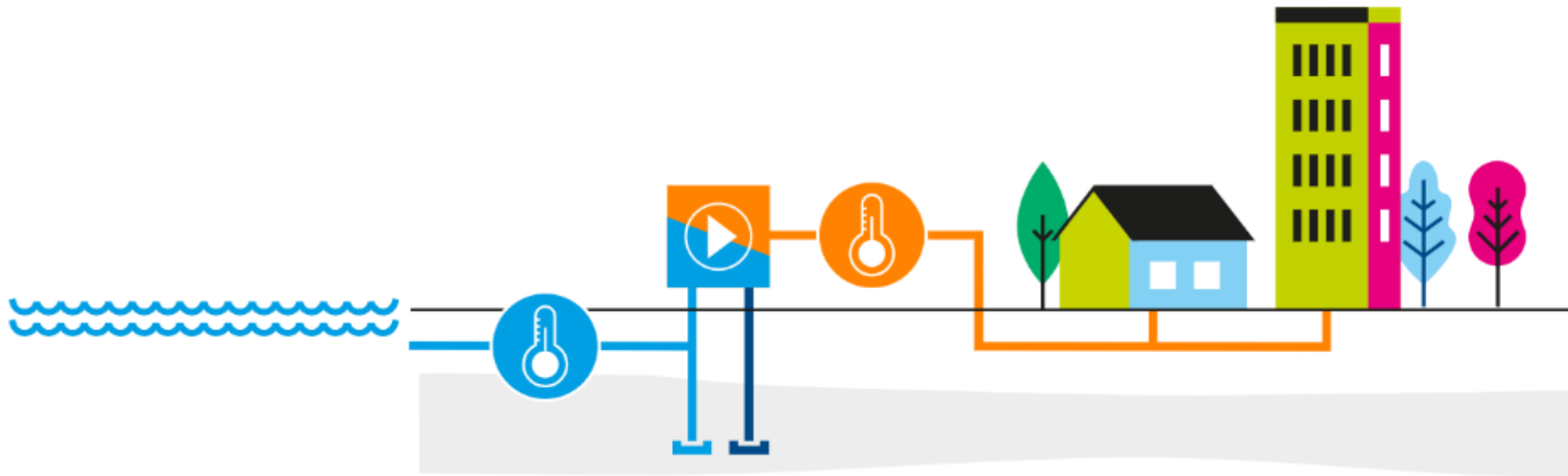
TEA Thermische energie uit afvalwater

Wat als er een warmtenet komt?

TEO Thermische energie uit oppervlaktewater

Wat als er een warmtenet komt?

TEO of TEA

Wat als er een warmtenet komt?

TEO of TEA

afleverset

Wat als er een warmtenet komt?

Wat kunt u in uw woning doen?

	isolatie
Dak	Zinvol / natuurlijk moment
Gevel	Zinvol / natuurlijk moment
Glas	Zinvol / natuurlijk moment
Vloer	Zinvol / natuurlijk moment

Wat als er een warmtenet komt?

Wat doet de warmteleverancier?

Tracé door de wijk

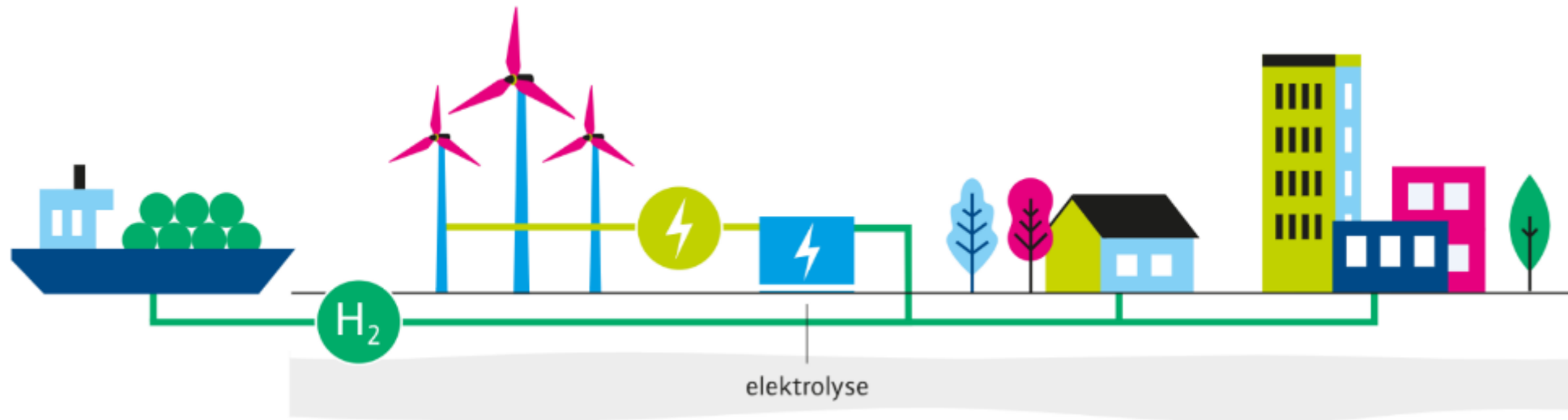

afleverset

Waterzijdig inregelen

Wat als er waterstof komt?

Wat als er waterstof komt?

Warmtevraag
in de woning

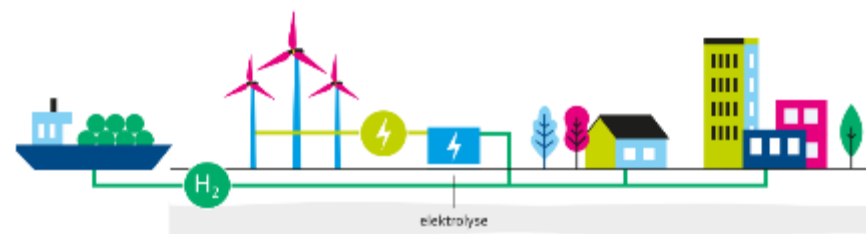
Benodigde
elektriciteit

waterstof

warmtepomp

Wat kun je zelf (al) doen

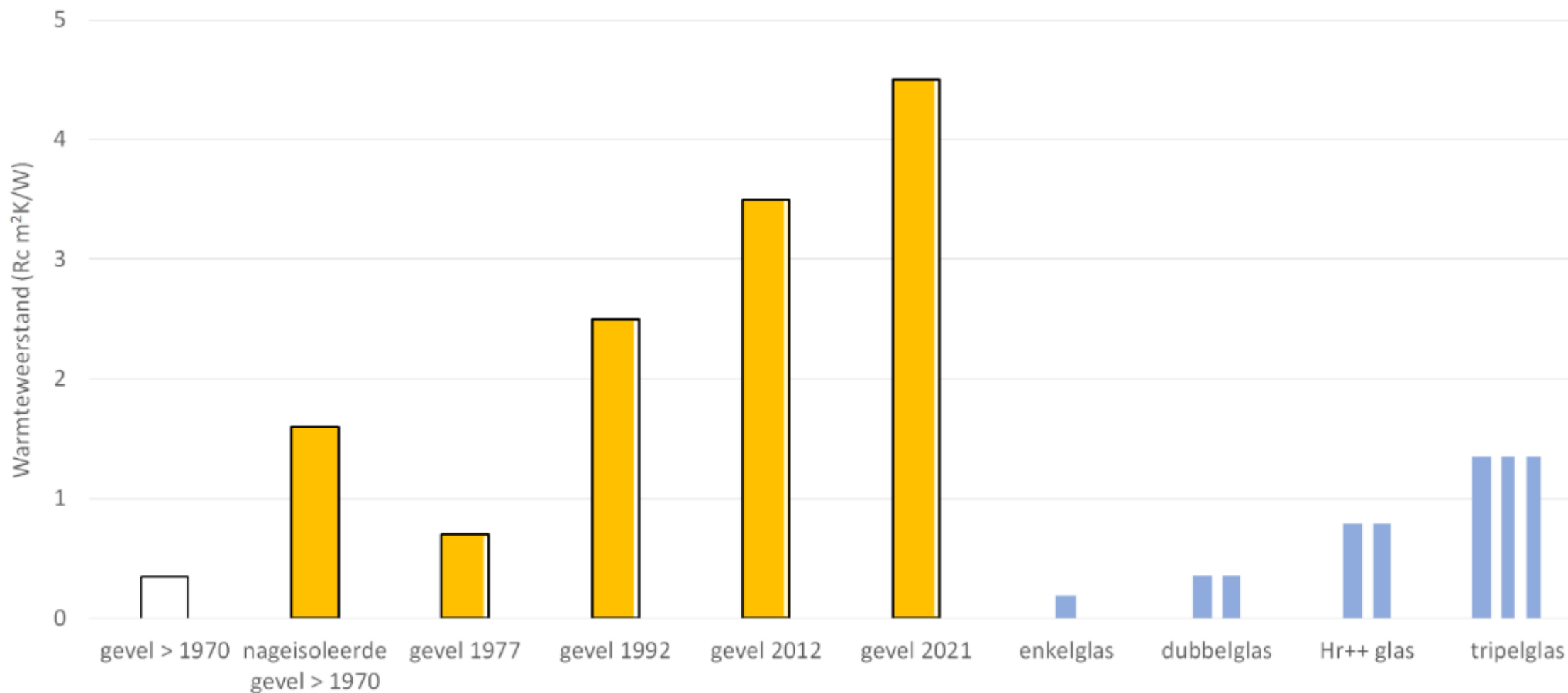

Wat kun je zelf dan doen ?

- Isolatie en warmtepompen
- Wat past er bij welke woning
- Woningen tot 1970
- Woningen 1970-1992
- Woningen 1992- tot nu

Isolatie en bouwjaar van de verschillende woningen

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (de Vijverberg)

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

Bron: Funda

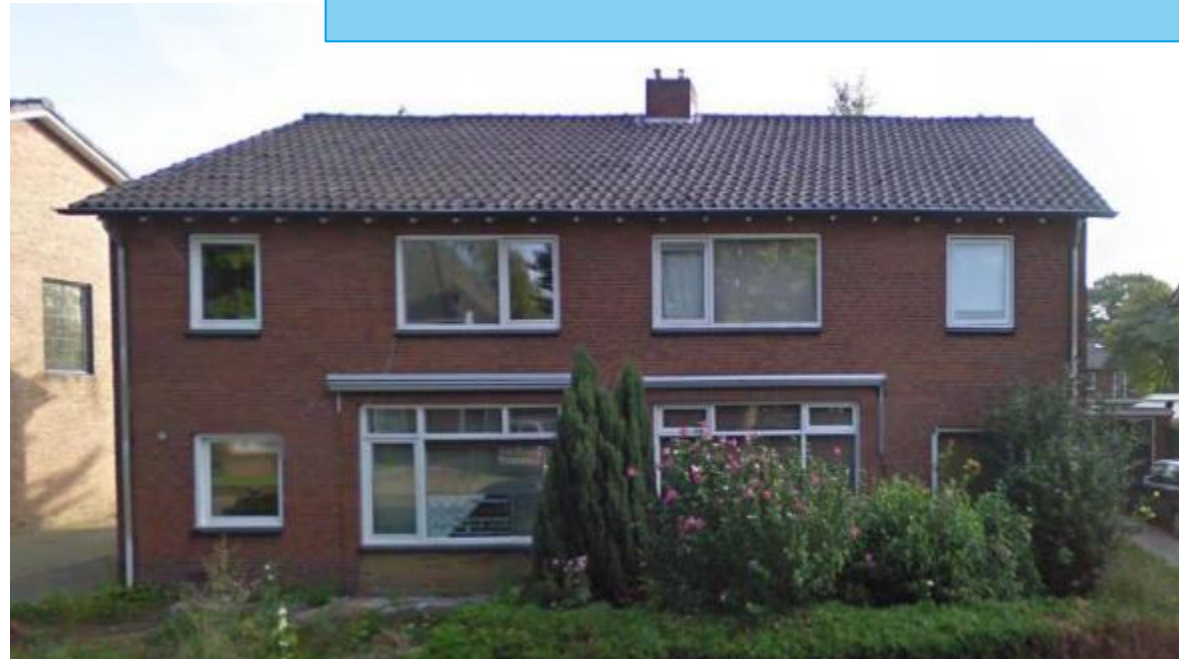

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

Dakisolatie

- Binnenzijde dak $\pm$ 15 cm, Rc 6
- (buitenzijde moet samen met de buren)
- Kun je zelf doen / of laten doen
- Bespaart flink bij verwarmde zolder

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

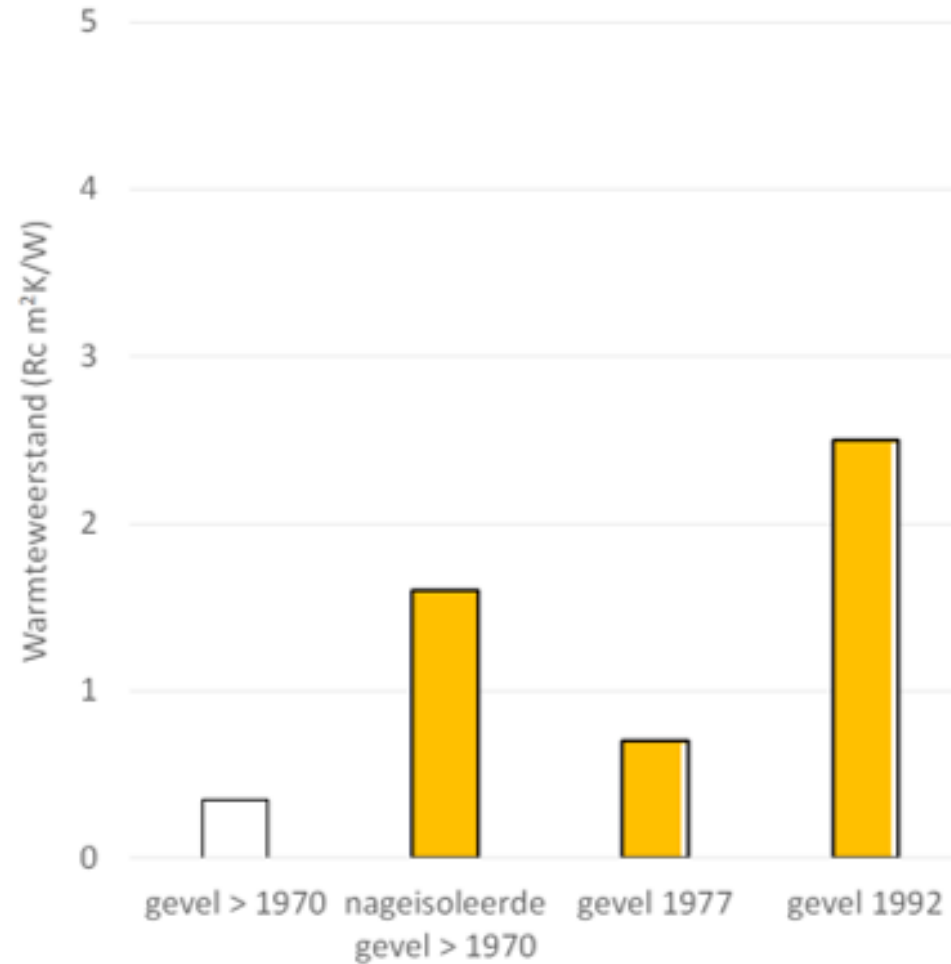

Gevelisolatie

- Spouw-vullen met bijvoorbeeld parels
- Comfortverbetering!
- Mits:
  - Schone lege spouw
  - Geen bijzondere koudebruggen
  - Geen vochtklachten
  - Geen isolatie al aanwezig

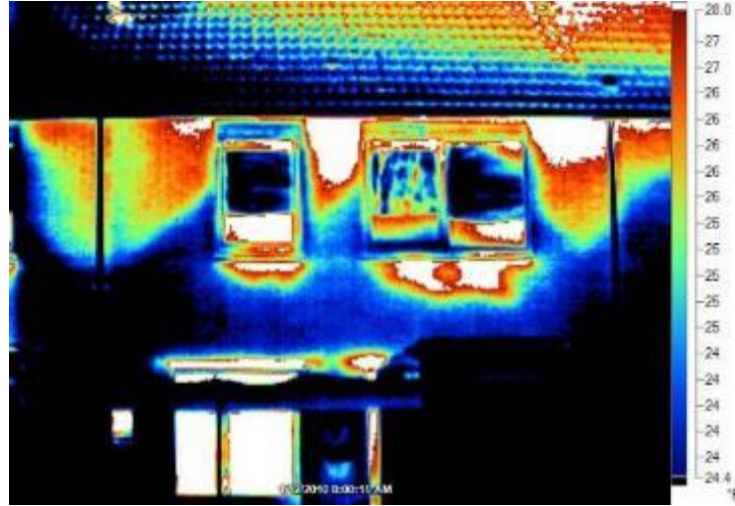

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

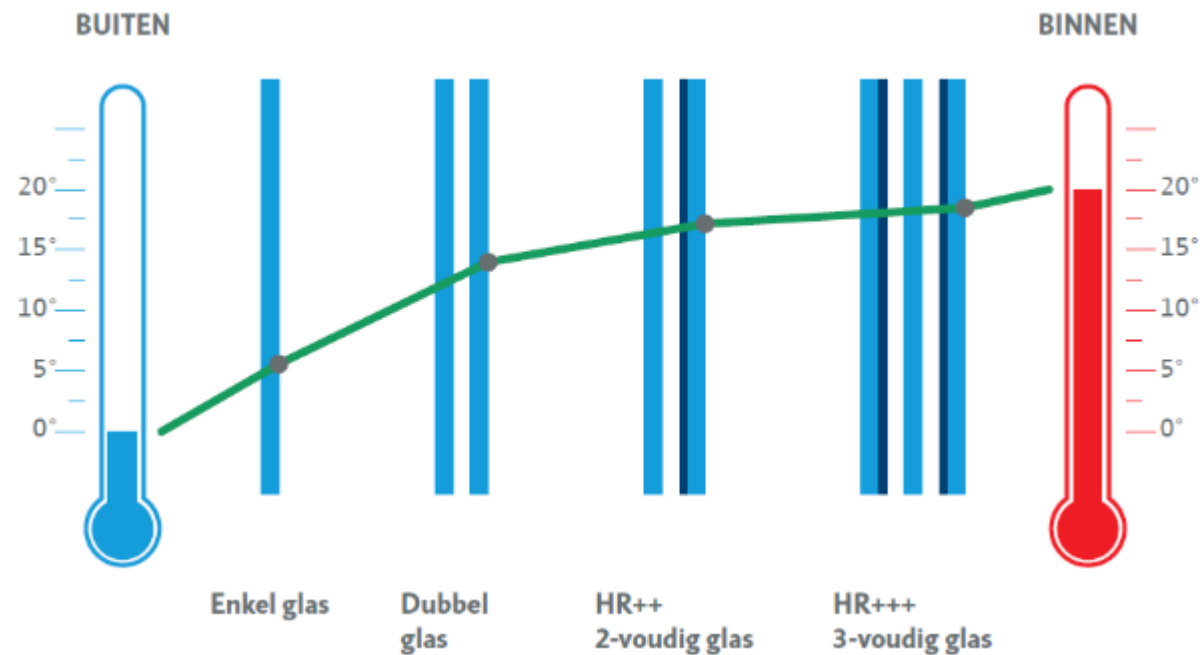

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

Glas

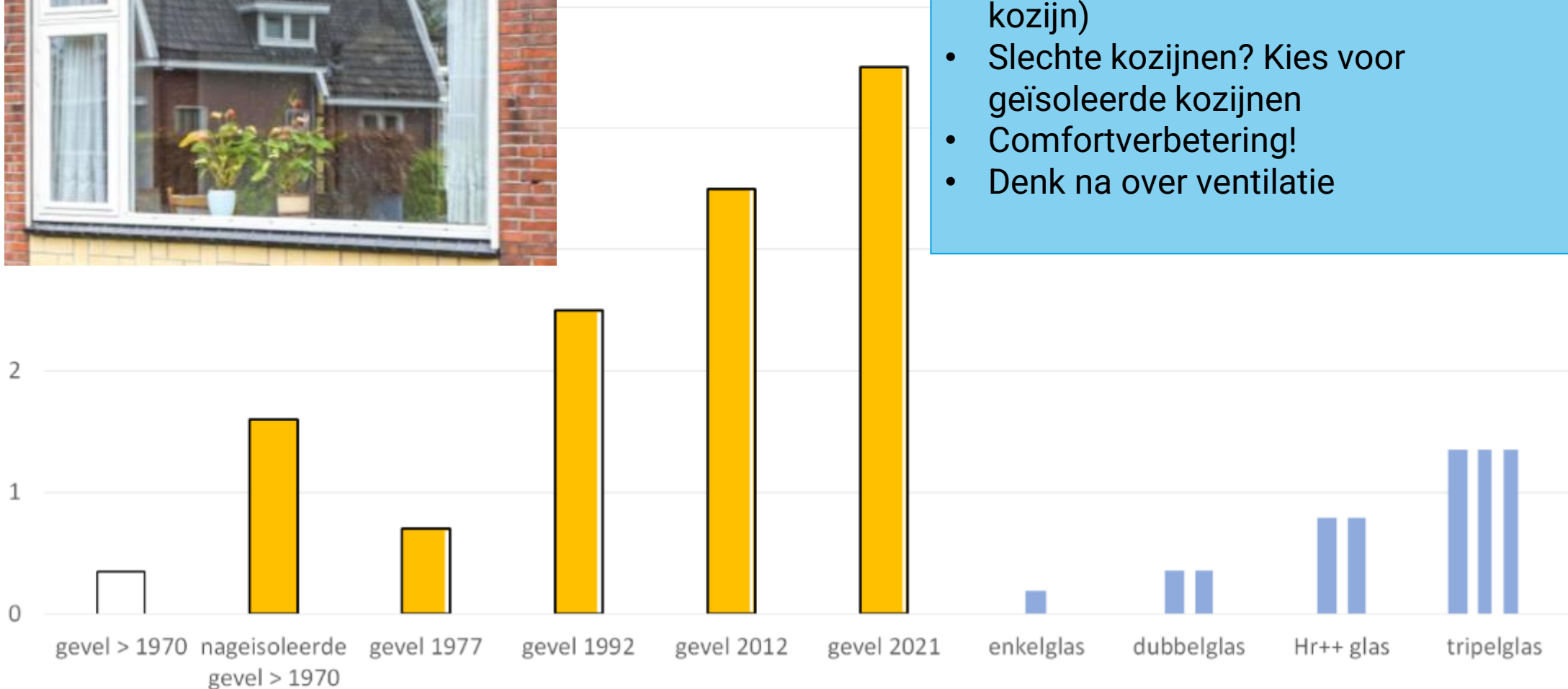
- Tripelglas mogelijk? (met uitfrozen kozijn)
- Slechte kozijnen? Kies voor geïsoleerde kozijnen
- Comfortverbetering!
- Denk na over ventilatie

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

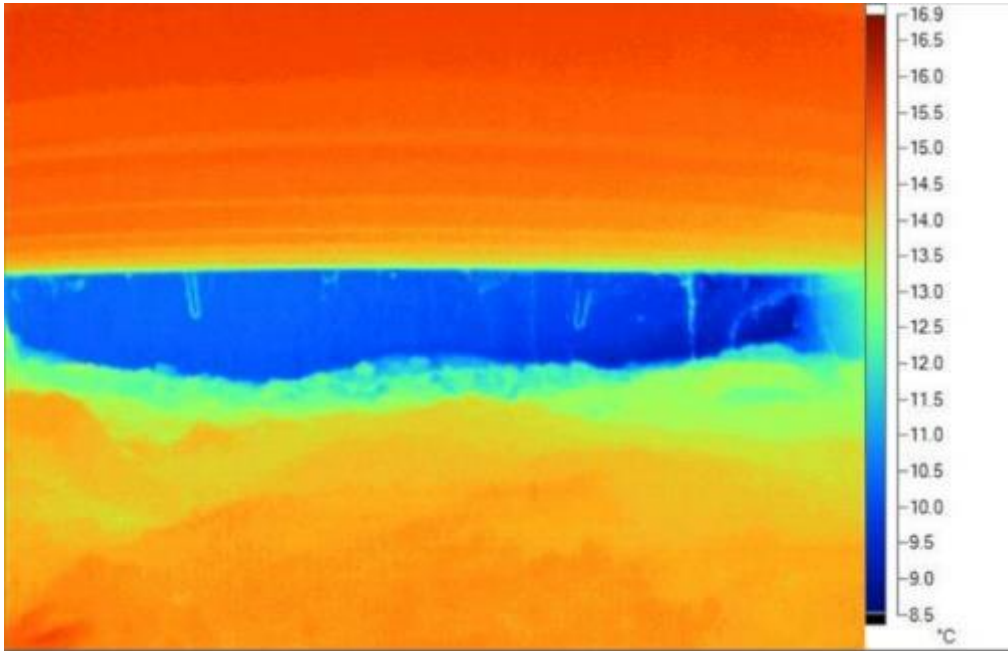
Warmteweerstand ($R_c \text{ m}^2\text{K}/\text{W}$)

Glas

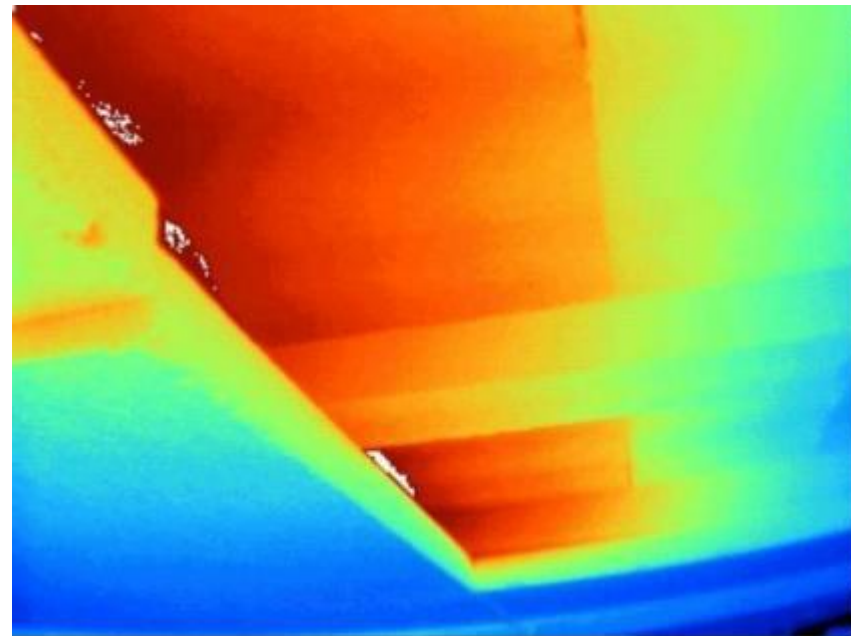
- Tripelglas mogelijk? (met uitfrozen kozijn)
- Slechte kozijnen? Kies voor geïsoleerde kozijnen
- Comfortverbetering!
- Denk na over ventilatie

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

Vloerisolatie

- $R_c < 3,5$
- Tonzonfolie
- Isolatieplaten
- Pur

Ventilatie types

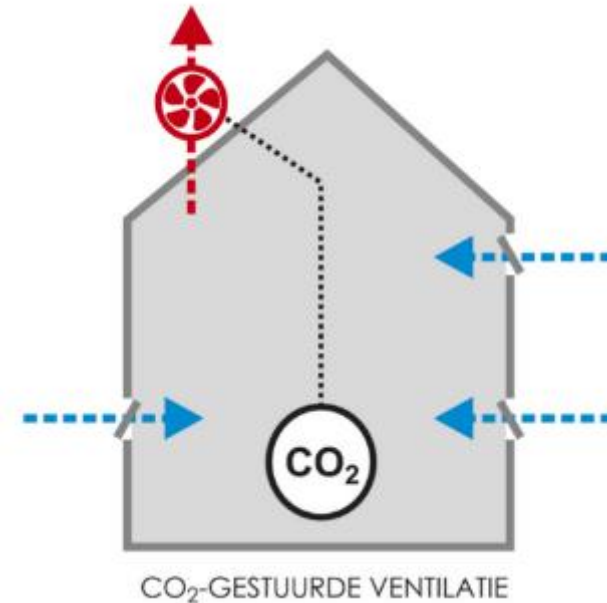
1. Mechanische afzuiging
2. Balans ventilatie door de gevel
3. Centrale balans ventilatie

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

1. Mechanische afzuiging

- Mechanische afzuiging
  - Roosters boven het (nieuwe) glas + afzuigventilator

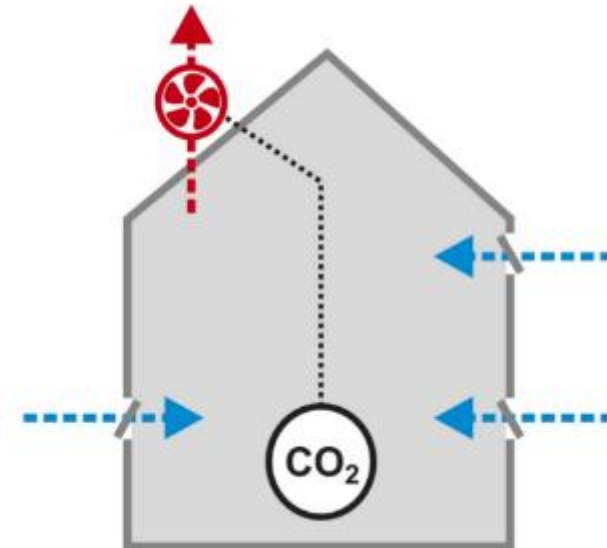

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

Ventilatie

- Mechanische afzuiging (CO₂-sturing)
  - Roosters boven het (nieuwe) glas + afzuigventilator

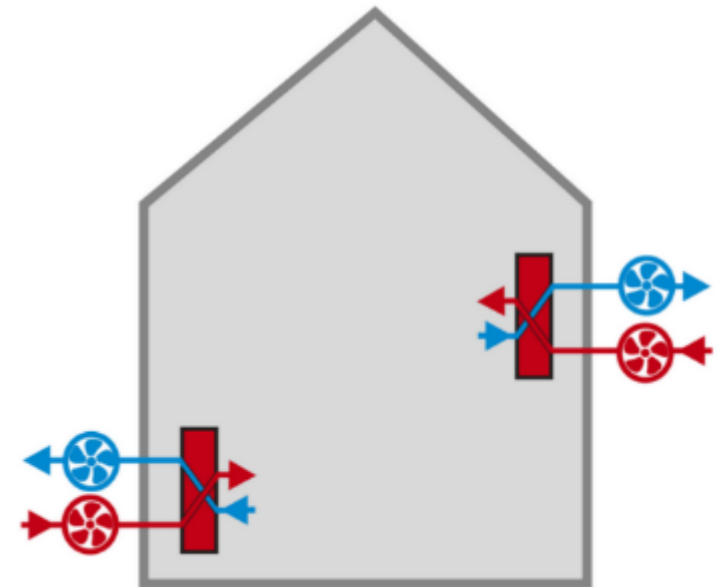

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

2. Balans ventilatie door de gevel

- Gevelventilatie (met warmteterugwinning)

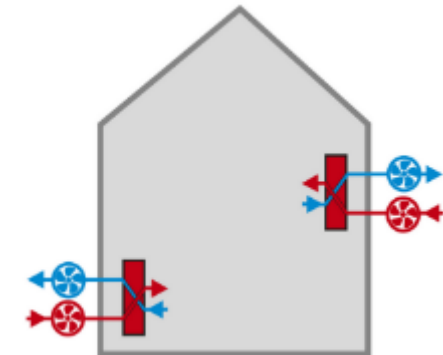

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

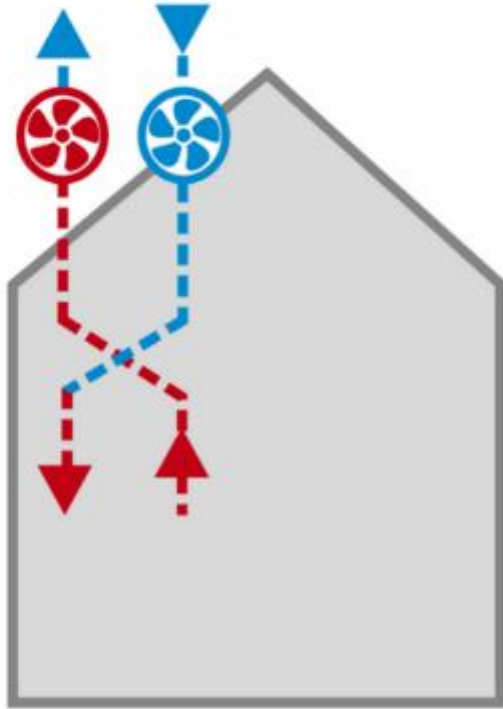
2. Balans ventilatie door de gevel

- Gevelventilatie (met warmteterugwinning)

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

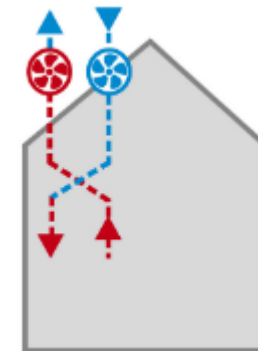
3. Centrale balans ventilatie

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

3. Centrale balans ventilatie

Verwarming

1. Hybride warmtepomp – ketel
2. Lage temperatuur verwarming
3. De buitenlucht warmtepomp
4. De bodem warmtepomp

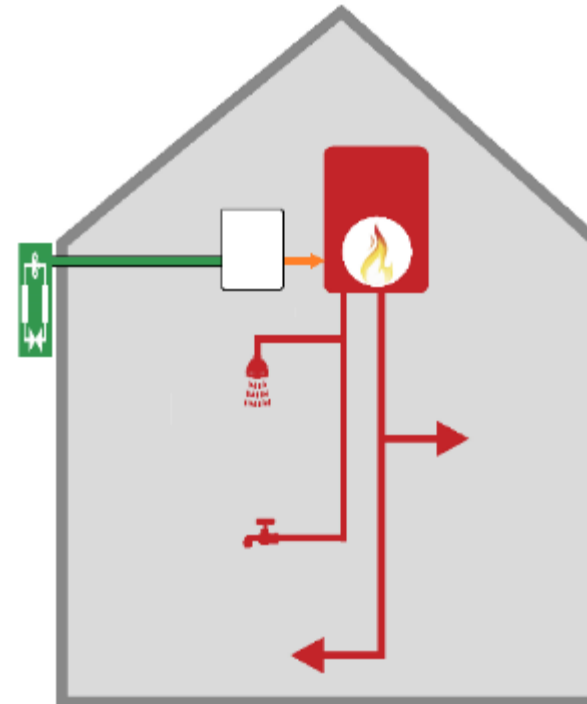

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

verwarming

- Hybride warmtepomp (+ Hr-ketel)

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

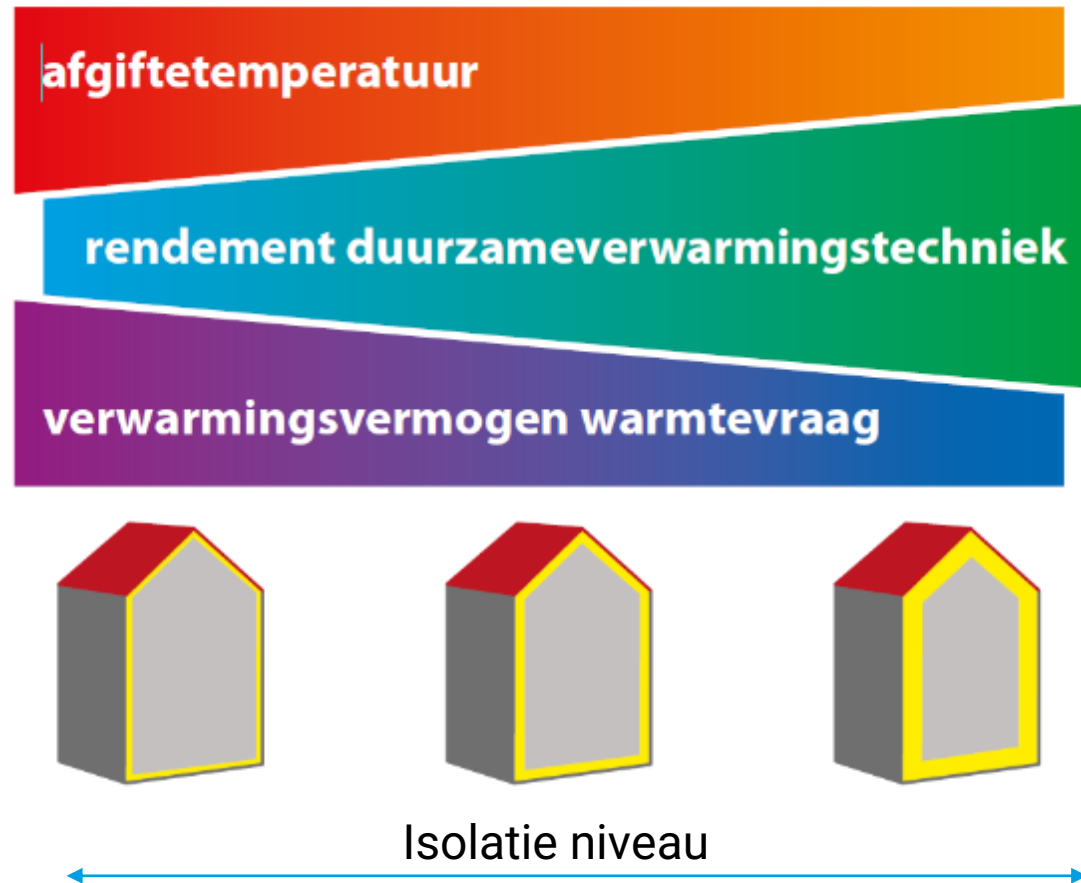

1. Hybride warmtepomp (+ Hr-ketel)

- Buitendeel (warmte uit de buitenlucht)
- Binnendeel (warmte aan de CV installatie)

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

Hybride warmtepomp (+ Hr-ketel)

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

Hybride warmtepomp (+ Hr-ketel)

Warmtepomp kan kleiner zijn

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

Hybride warmtepomp (+ Hr-ketel)

afgiftetemperatuur

rendement duurzameverwarmingstechniek

verwarmingsvermogen warmtevraag

Isolatie niveau

Warmtepomp heeft een hoger rendement

Warmtepomp kan kleiner zijn

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

Hybride warmtepomp (+ Hr-ketel)

afgiftetemperatuur

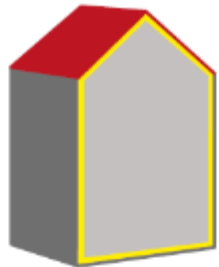
Afgiftetemperatuur kan lager zijn

rendement duurzameverwarmingstechniek

Warmtepomp heeft een hoger rendement

verwarmingsvermogen warmtevraag

Warmtepomp kan kleiner zijn

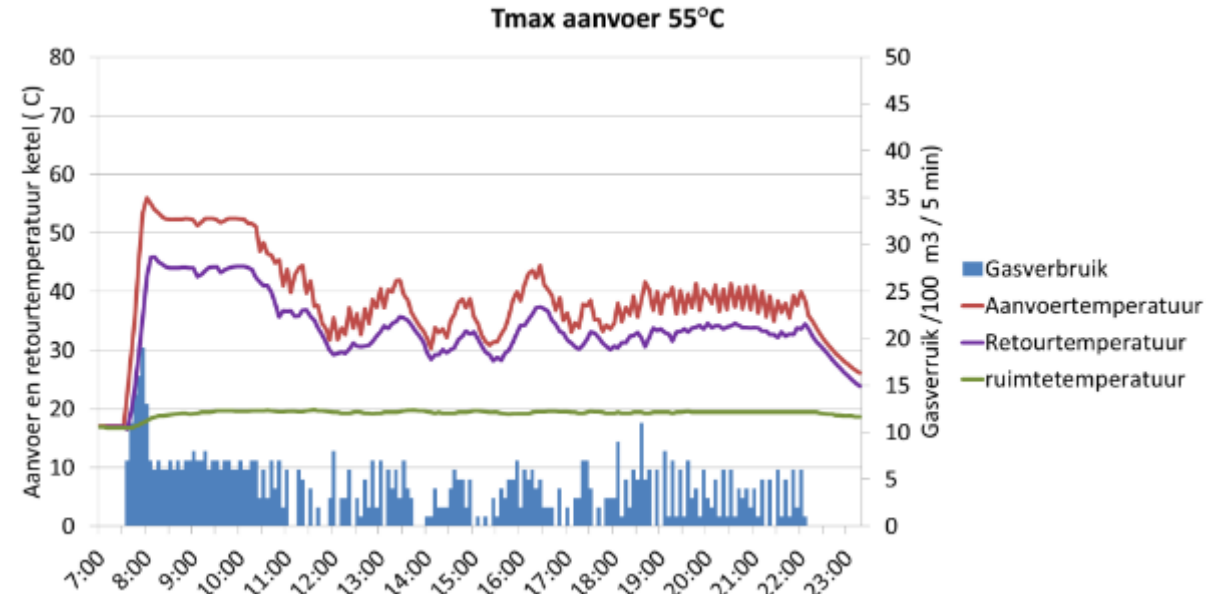
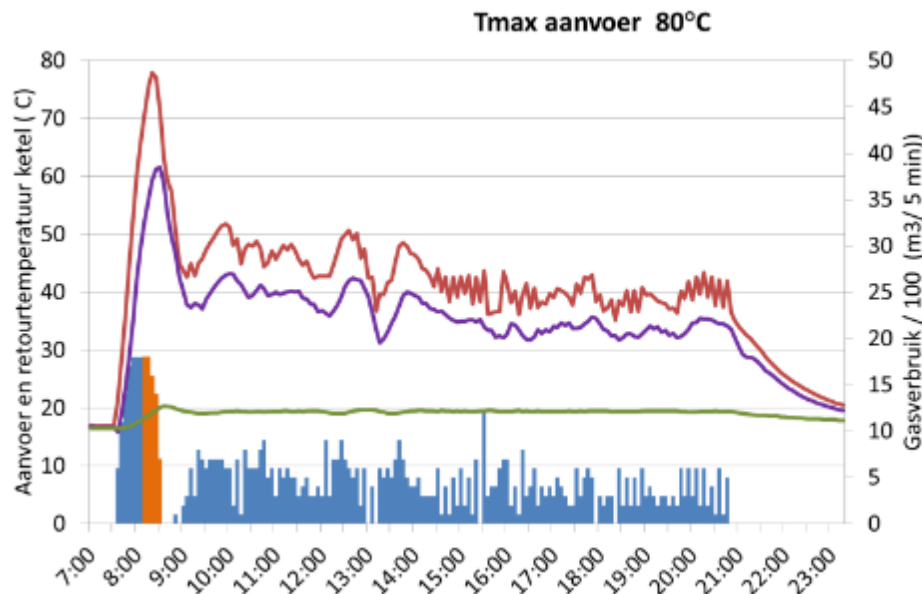

Isolatie niveau

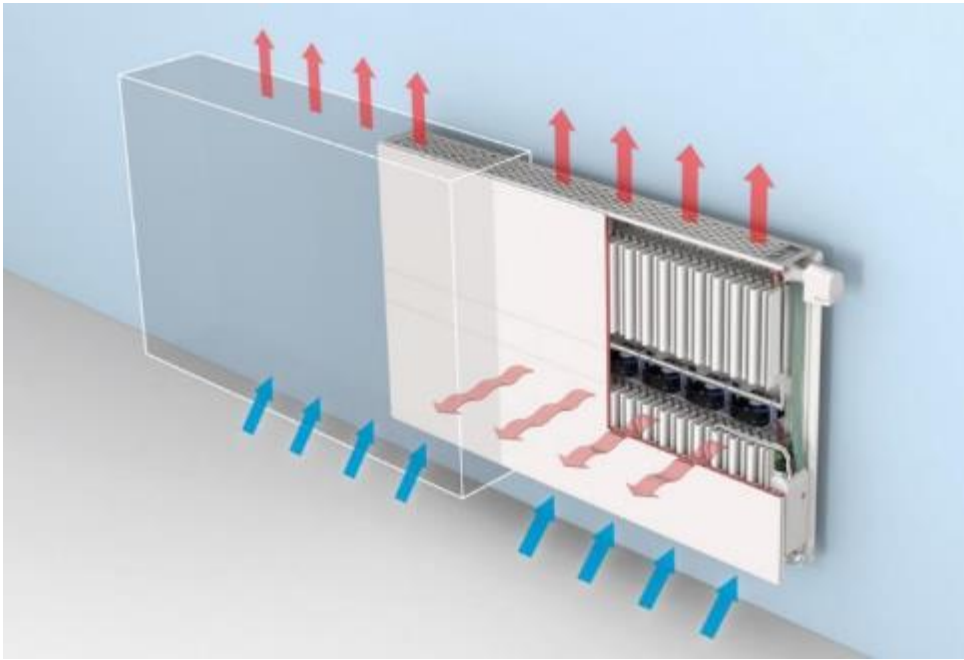
Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

Hybride warmtepomp (+ Hr-ketel)

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

2. Lage temperatuur verwarming

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

2. Lage temperatuur verwarming

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

3. Buitenluchtwarmtepomp

- LTV (laag temperatuur verwarming)

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

Video buitenluchtwarmtepomp

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

3. Buitenluchtwarmtepomp

- LTV (laag temperatuur verwarming)

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

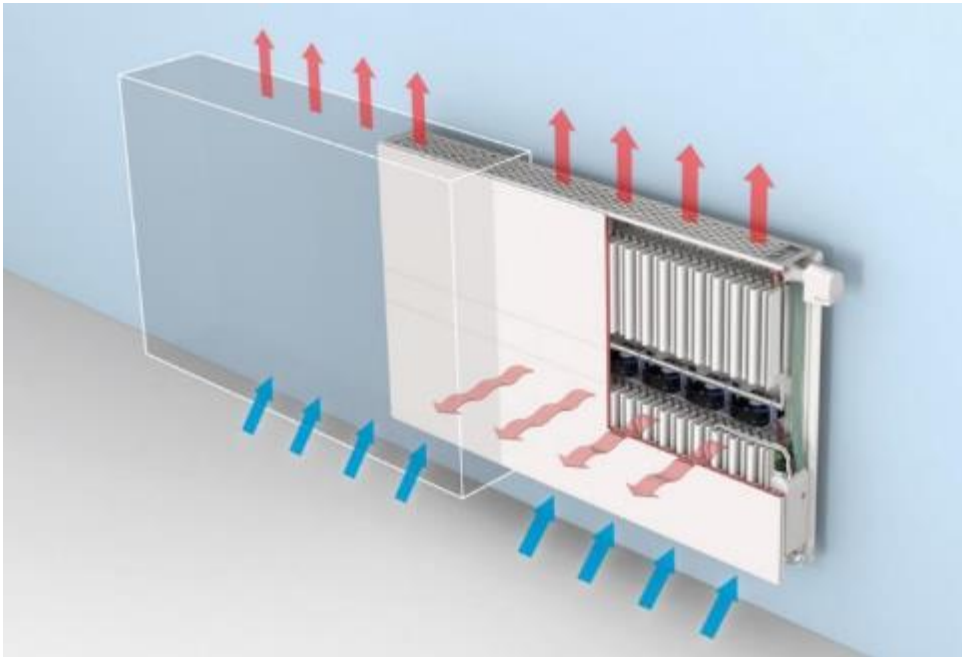
3. Buitenluchtwarmtepomp

- LTV (laag temperatuur verwarming)

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

3. Buitenluchtwarmtepomp

- LTV (laag temperatuur verwarming)

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

3. Buitenluchtwarmtepomp

- LTV (laag temperatuur verwarming)

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

3. Buitenluchtwarmtepomp

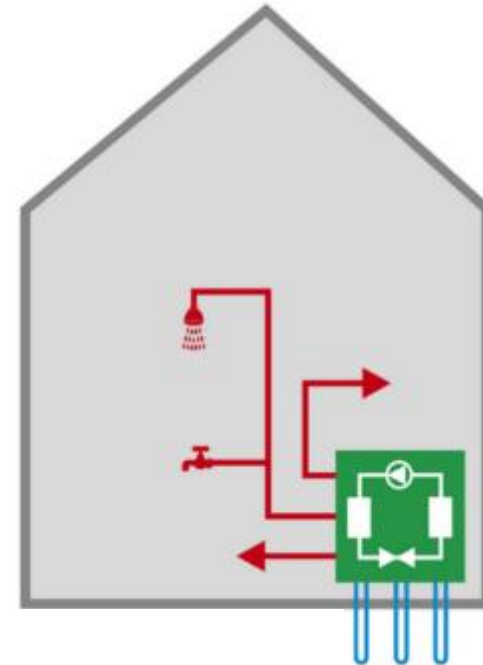
- LTV (laag temperatuur verwarming)
  - Waterzijdig inregelen

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

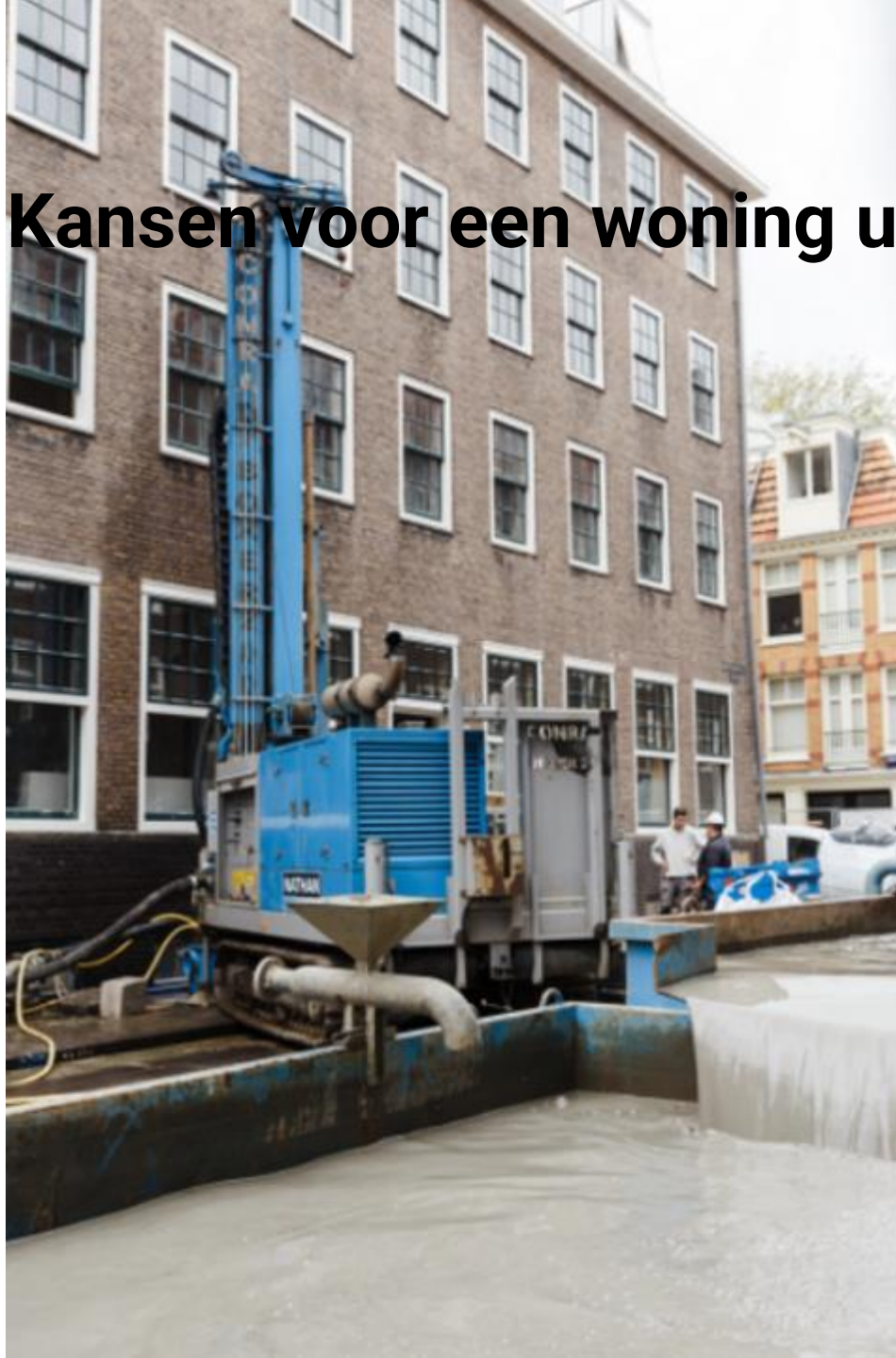

4. Bodemwarmtepomp

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

4. Bodemwarmtepomp

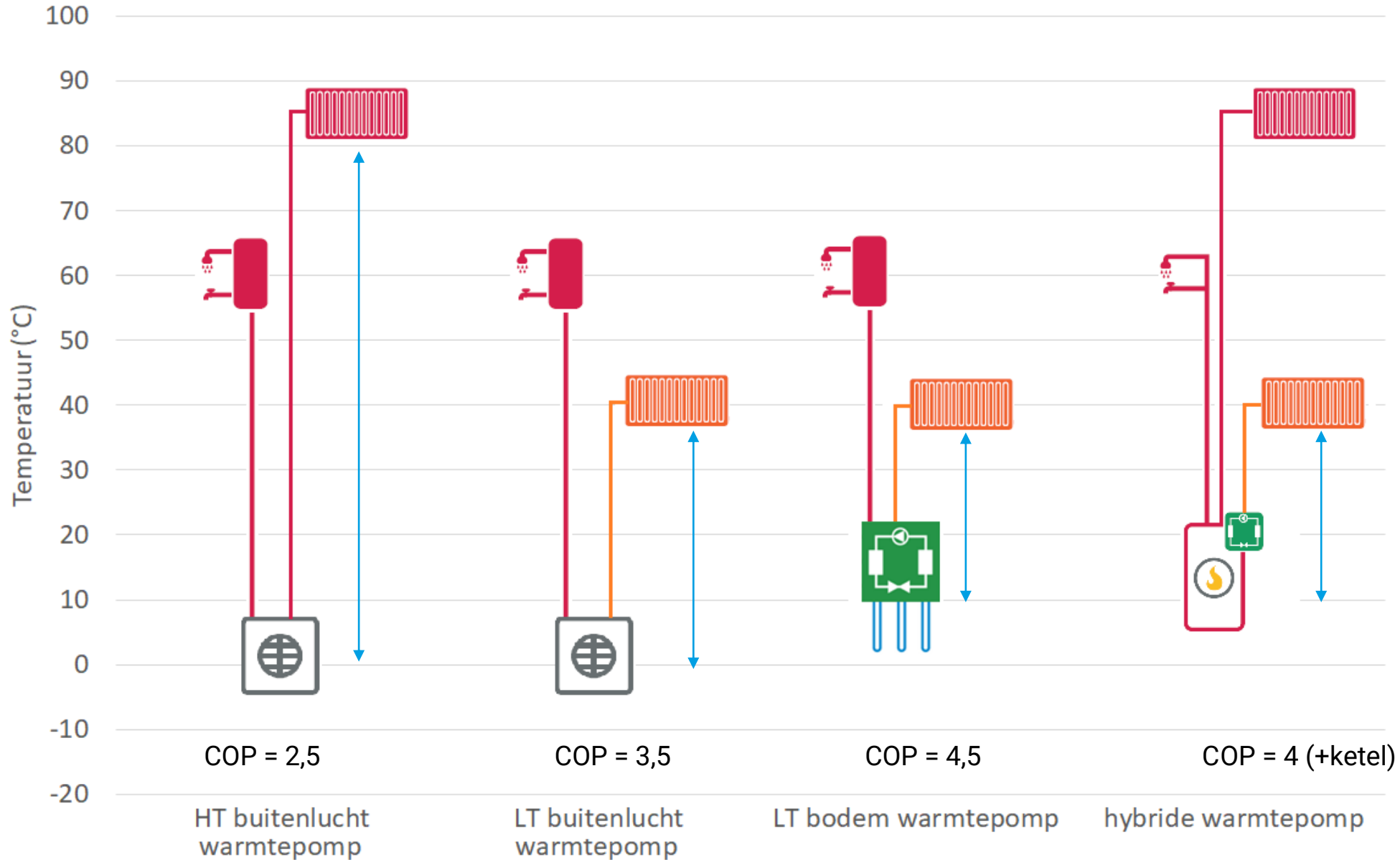

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

Video boring gbww

Temperatuursprong & rendement

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

Isolatie binnenzijde

Kansen voor een woning uit 1960 – 1970 (De Vijverberg)

Isolatie buitenzijde

Kansen voor woning uit 1992 – tot nu

Kansen voor woning uit 1992 – tot nu

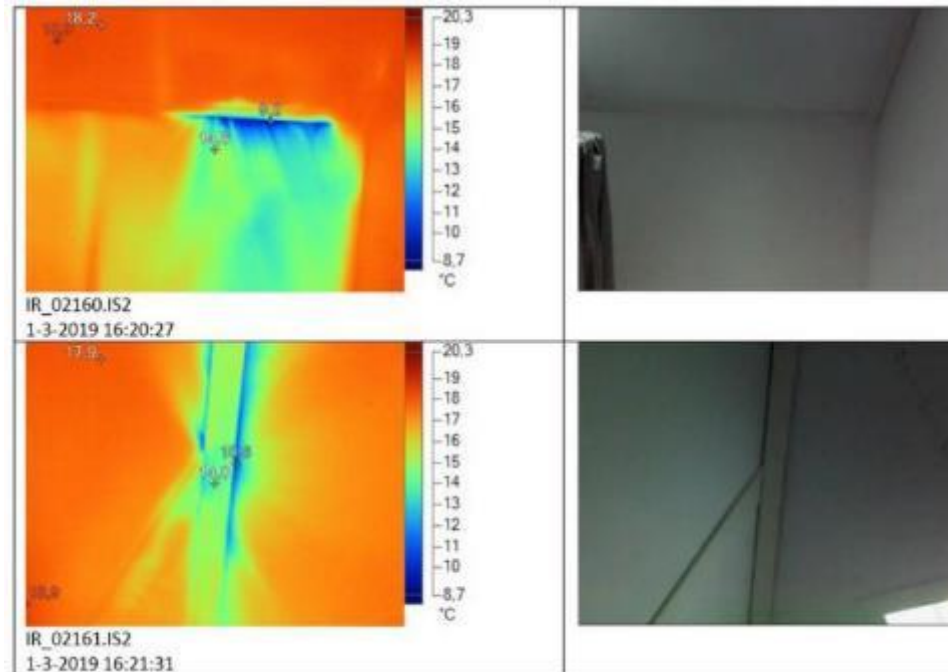
	isolatie
Dak	✓
Gevel	✓
Glas	✓
Vloer	✓

Kansen voor woning uit 1992 -

CO2 regeling ventilatie

kierdichting

pompschakelaar
bij vloerverwarming

Kansen voor woning uit 1992 – tot nu

Hybride (buitenlucht) warmtepomp

Buitenluchtwarmtepomp

Kansen voor een woning uit 1970 - 1992

Hoe kunt u als woningeigenaar nu verder?

Gaat u isoleren?	Doe het gelijk zo goed mogelijk
Glas vervangen?	Driedubbelglas
Kozijnen + glas vervangen?	Geïsoleerde kozijnen en driedubbel glas
Ketel kapot?	Kies een warmtepomp of een hybride warmtepomp (met ketel)
Radiatoren vervangen	Kies laagtemperatuur radiatoren
Keuken vervangen?	Elektrisch koken
Met de buurt aan de slag?	Bel de gemeente!

Lokale hulp: Doe navraag bij Agem!

Kansen voor een woning uit 1970 - 1992

Telefoon:

(0314) 820 360

E-mail:

energieloket@agem.nl